

CURS DE FORMARE

*atorilor preșcolari: cele mai bune practici și re
unea copiilor cu dizabilități comportamentale*

2023-

**Co-funded by
the European Union**

Acest curs de formare a fost creat și publicat în cadrul Parteneriatului Strategic Erasmus+ „Împuternicirea educatorilor preșcolari: cele mai bune practici și resurse pentru incluziunea copiilor cu dizabilități comportamentale” (PINC) 2023-1-IT02-KA220-SCH-000158464. Acesta își propune să ofere cadrelor didactice preșcolare competențele și resursele necesare pentru a implementa educația incluzivă pentru copiii cu dizabilități comportamentale.

PINC este coordonat de Erasmus Learning Academy (Italia), în cooperare cu Erasmus Learning Academt SL (Spania), Katino dieneleės mokykla (Lituania), Gradinita cu Program Prelungit nr 37 Brăila (România) și Rakvere Kungla lasteaed (Estonia).

Declinare de responsabilitate Finanțat de Uniunea Europeană. Opiniile și opiniile exprimate aparțin exclusiv autorului/autorilor și nu reflectă neapărat opiniile Uniunii Europene sau ale Agenției Executive Europene pentru Educație și Cultură (EACEA). Nici Uniunea Europeană, nici EACEA nu pot fi trase la răspundere pentru acestea.

**Co-funded by
the European Union**

CE ESTE PINC?

Proiectul PINC este un proiect Erasmus+ KA2 (KA220-SCH - Parteneriate de cooperare în educația școlară).

Proiectele KA2 Erasmus doresc să promoveze cooperarea între instituțiile de învățământ, organizațiile și părțile interesate din întreaga Europă, cu scopul de a îmbunătăți calitatea și accesibilitatea educației.

Data începerii:

01/10/2023 Data

încheierii: 30/06/2026

Durată totală: 33 de luni

SITE-UL

NOSTRU!

PARTENERI

- Erasmus Learning Academy (IT) Erasmus
- Learning Academt SL (ES) Katino dieneleš
- mokykla (LT) Gradinita cu Program Prelungit nr
- 37 Braila (RO) Rakvere Kungla lasteaed (EE)
-

OBIECTIVELE NOASTRE

Obiectivele PINC sunt:

- Creșterea gradului de conștientizare a dizabilităților la vârsta fragedă în rândul educatorilor și părinților. Împărtășirea celor mai bune practici între educatori pentru a aborda obiectivul. Împuternicirea profesorilor de grădiniță cu competențe pentru a implementa educația incluzivă. Promovarea cooperării internaționale în domeniul incluziunii copiilor cu dizabilități.

Grupurile țintă PINC sunt:

- G1: Profesori, educatori și alt personal din grădinițe și centre pentru copii. G2: Formatori de profesori sau educatori din învățământul preșcolar care oferă cursuri profesorilor din învățământul preșcolar. G3: Copii cu dizabilități comportamentale cu vârste cuprinse între 0 și 6 ani și familiile acestora.

ACTIVITĂȚILE NOASTRE

- 1. Instrument de reflecție:** un instrument cuprinzător conceput pentru a promova reflecția, dialogul și conștientizarea cu privire la temele legate de dizabilități și incluziune în cadrul unităților preșcolare, ajutând educatorii să își evalueze practicile și convingerile.
- 2. Campanie de conștientizare:** își propune să crească înțelegerea și conștientizarea incluziunii și diversității în educația timpurie a copiilor, promovând un mediu mai incluziv pentru toți copiii și familiile acestora.
- 3. Webinarii despre cele mai bune practici incluzive:** vor prezenta experți care vor împărtăși strategii, resurse și perspective privind promovarea incluziunii în mediile preșcolare, acoperind diverse subiecte relevante atât pentru educatori, cât și pentru părinți.
- 4. Cele mai bune practici OER (Resurse Educaționale Deschise):** oferă materiale și resurse educaționale accesibile gratuit care prezintă strategii eficiente pentru educația incluzivă, permițând educatorilor să își îmbunătățească practicile de predare.
- 5. Curs de formare pentru profesorii preșcolari:** oferă educatorilor cunoștințele și abilitățile necesare pentru a implementa practici incluzive în sălile lor de clasă, asigurându-se că toți copiii primesc sprijinul de care au nevoie pentru a se dezvolta.
- 6. Kit preșcolar:** o colecție atent selecționată de resurse, activități și instrumente concepute pentru a sprijini educatorii în crearea unor medii de învățare incluzive, promovând implicarea și înțelegerea între elevi diverși.

MODULUL 3

The background is a solid purple color. It features abstract white line art on the left and right sides. The lines are thick and hand-drawn, forming irregular, organic shapes that resemble stylized waves or calligraphic flourishes. The central text is written in a white, rounded, sans-serif font.

De la teoria incluzivă la
practica în sala de clasă

ÎNȚELEGEREA INCLUZIUNII ÎN COPILĂRIA TIMPURIE

Incluziunea înseamnă că fiecare copil — indiferent de abilități, comportament, limbă sau origine — este binevenit, sprijinit și implicat activ în activități de învățare și sociale. Aceasta merge dincolo de simpla „prezență” în sala de clasă.

Incluziunea înseamnă participare, implicare și sentiment de apartenență. Necesită flexibilitate în modul în care predăm, interacționăm și organizăm spațiile noastre, astfel încât toți copiii să poată accesa învățarea în moduri semnificative.

Incluziunea nu este un program separat — este un mod de a gândi și de a acționa.

DE CE CONTEAZĂ INCLUZIUNEA ÎN COPILĂRIA TIMPURI

Primii ani sunt o perioadă de creștere rapidă a creierului, în care copiii dezvoltă elementele de bază pentru gândire, interacțiune socială și autocontrol emoțional.

În medii incluzive, copiii cu și fără dizabilități:

- Dezvoltați empatia și abilitățile de colaborare: de exemplu, ajutați un coleg să își lege șireturile, respectați rândul în timpul unui joc sau adaptați jocul astfel încât toată lumea să se poată alătura. Învățați să apreciați diversitatea:
- împărtășind tradiții din culturi diferite, folosind mai multe limbi în cântece sau celebrând punctele forte unice ale fiecărui copil. Construiți strategii de comunicare mai complexe: cum ar fi utilizarea gesturilor, a indiciilor vizuale
- sau a unui limbaj simplificat pentru a include un coleg care comunică diferit.

Impactul este pentru toată lumea!

Cercetările arată în mod constant că sălile de clasă incluzive:

- Dezvoltați abilități mai puternice de rezolvare a problemelor, deoarece copiii se adaptează la nevoi și perspective diferite. Creșteți răbdarea,
- cooperarea și reziliența. Promovați atitudini pozitive față de diferențe,
- care să dureze mult dincolo de grădiniță.

Incluziunea în preșcolari nu înseamnă doar acces - ci și crearea de experiențe bogate, comune, în care fiecare copil poate contribui, învăța și prospera împreună.

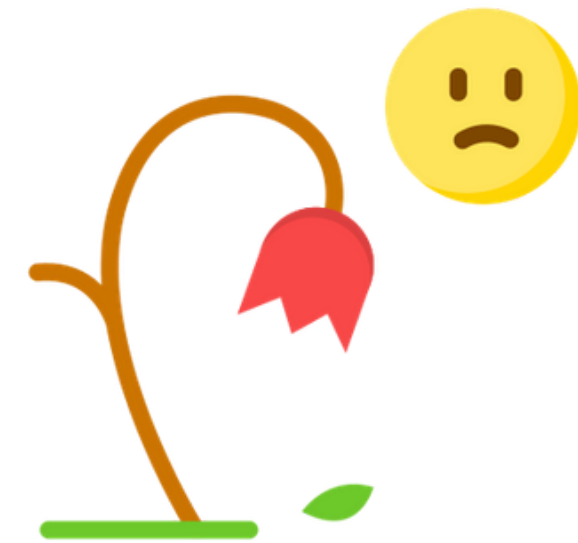
INCLUZIUNE VS. INTEGRARE

Este esențial să înțelegem diferența dintre integrare și incluziune.

INTEGRAREA înseamnă adesea plasarea unui copil într-o sală de clasă existentă și așteptarea ca acesta să se adapteze la sistemul așa cum este, cu doar ajustări minime. Copilul poate fi prezent fizic, dar mediul de învățare rămâne în mare parte neschimbat.

În schimb, incluziunea pornește de la o premisă diferită: sistemul în sine este conceput pentru a fi flexibil, adaptându-se la diversele nevoi, puncte forte și interese ale fiecărui elev. Un copil care stă liniștit la un birou, fără o implicare reală în activități sau fără interacțiune cu colegii, nu este cu adevărat inclus.

INCLUZIUNE VS. INTEGRARE

ADEVĂRATA INCLUZIUNE este activă.

Implică modelarea lecțiilor, materialelor și spațiilor astfel încât fiecare copil să aibă modalități semnificative de a participa — fie că asta înseamnă utilizarea de suporturi vizuale pentru înțelegere, adaptarea jocului astfel încât toată lumea să se poată alătura sau oferirea de modalități multiple de a exprima idei și de a demonstra învățarea. Incluziunea nu înseamnă a crea spațiu pentru un copil; ci a face spațiul și pentru al său.

Este vorba despre crearea unei comunități în care fiecare copil poate contribui, învăța și se poate conecta în propriile condiții și în care sala de clasă devine mai bogată datorită prezenței sale.

RUTINE ZILNICE CA OPORTUNITĂȚI DE INCLUZIUNE

Incluziunea are loc în ritmul cotidian al preșcolarului.

Fiecare rutină este o oportunitate de a primi, implica și sprijini diverse clase de cursanți:

- **Sosire:** Folosiți verificări vizuale, cum ar fi mutarea cartonașelor cu nume sau plasarea unei fotografii pe tabla „Sunt aici”. Oferiți saluturi previzibile (o strângere de mână, un salut cu mâna sau un salut în limba maternă a copilului) pentru a crea confort și sentiment de apartenență.
- **Joacă:** Oferiți opțiuni de joc paralele și cooperative. Creați sisteme de prietenie, astfel încât colegii să-i poată invita pe alții în joc și oferiți materiale care pot fi adaptate pentru diferite abilități, cum ar fi blocuri cu piese ușor de prins sau materiale de artă cu texturi variate.

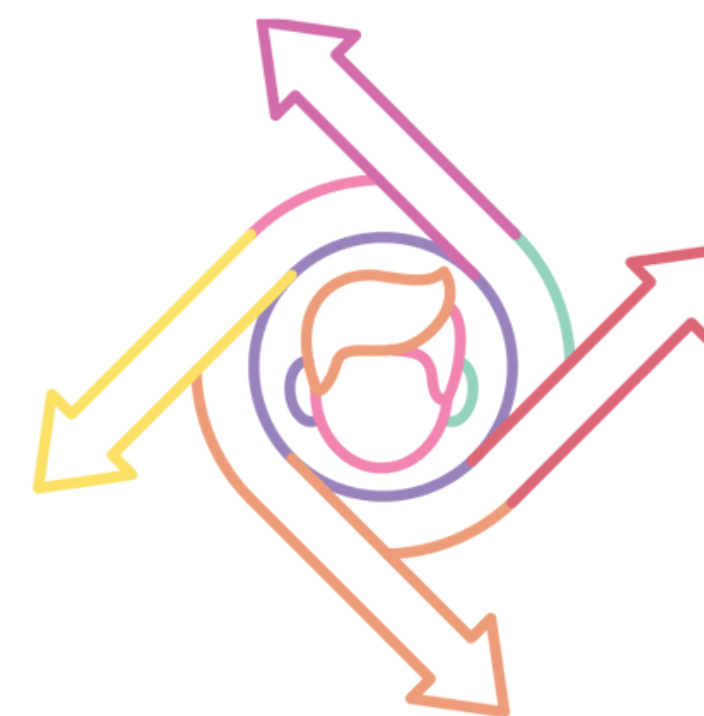

RUTINE ZILNICE CA OPORTUNITĂȚI DE INCLUZIUNE

- **Timp în cerc: Folosiți strategii multisenzoriale, cum ar fi cântece cu acțiuni, povestiri cu recuzită sau cartonașe cu imagini vizuale pentru secvențiere. Afișați reguli vizuale pentru a sprijini înțelegerea copiilor cu diferite stiluri de comunicare. Tranziții: Oferiți avertismente de timp cu cronometre sau cartonașe cu numărătoare inversă. Folosiți indicii de mișcare, cum ar fi săritul sau mersul în vârful picioarelor către următoarea activitate. Desemnați „ajutoare la tranziție” pentru a oferi copiilor un rol și un scop.**

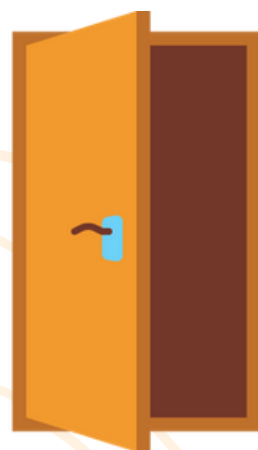
Planificarea intenționată transformă rutinele zilnice în momente puternice de învățare incluzivă, în care fiecare copil poate participa, contribui și se poate conecta.

Mediul din clasă poate fie să sprijine, fie să împiedice incluziunea. Proiectarea ținând cont de diferențe - de la început, nu ca o idee ulterioară - ajută fiecare copil să participe și să se dezvolte.

- **Structură vizuală:** Folosiți programe zilnice cu imagini și cuvinte, zone clar etichetate și indicii vizuale pentru rutine. Aranjamentul ar trebui să ghideze independența și autoreglementarea. De exemplu, un colț confortabil, cu scaune moi și elemente vizuale calme, poate ajuta un copil să se regroupeze, în timp ce locurile alternative (cum ar fi o pernă oscilantă sau un covoraș) în timpul cercului pot facilita participarea.
- **Acces fizic:** Aranjați mobilierul astfel încât să permită mișcarea liberă a tuturor copiilor, inclusiv a celor care utilizează ajutoare pentru mobilitate. Păstrați rafturile joase, astfel încât materialele să fie la îndemână și oferiți mai multe căi de acces, astfel încât copiii să se poată deplasa fără a fi întrerupți. Includeți spații desemnate pentru calmare, accesibile atunci când este nevoie.

- **Varietate de materiale:** Oferiți unelte și jucării de diferite dimensiuni, forme și texturi pentru a se potrivi diverselor abilități de motricitate fină. Acestea ar putea include foarfece cu mânere adaptive, creioane colorate groase, jucării senzoriale sau materiale artistice care pot fi utilizate în mai multe moduri. Sensibilitate la
- **zgomot și lumină:** Folosiți iluminare blândă, indirectă în loc de iluminat puternic de plafon și luați în considerare jaluzele reglabile pentru a controla lumina soarelui. Asigurați colțuri liniștite sau instrumente de reducere a zgomotului, cum ar fi căști, pentru copiii sensibili la sunet și evitați zgomotul de fundal inutil care poate fi copleșitor.

O sală de clasă incluzivă nu doar îi primește pe copiii cu diferențe: ea elimină în mod activ barierele, astfel încât spațiile de învățare să fie flexibile, confortabile și responsabilizate pentru toată lumea.

CE FAC PROFESORII INCLUZIVI ÎN MOD DIFERIT?

Profesorii incluzivi sunt flexibili, proactivi și receptivi.

Ei dau instrucțiuni în moduri diferite (vizuale, verbale, fizice), permit copiilor să se exprime în moduri multiple și se concentrează pe construirea unei culturi respectuoase în clasă. Observă barierele și acționează pentru a le elimina. Știu că corectitudinea nu înseamnă să oferi fiecărui copil același lucru - înseamnă să oferi fiecărui copil ceea ce are nevoie pentru a reuși.

EXEMPLU: POVESTEA SOFIEI Sofia este o copilă liniștită și atentă, care evită să se alăture grupului. În loc să o forțeze să stea în cerc, învățătoarea îi așază o pernă mică în apropiere și o invită să țină marioneta cu povestea în mână atunci când se simte pregătită. După câteva zile, Sofia începe să se alăture pentru scurte momente. **Aceasta este incluziunea: crearea unui spațiu pentru ca un copil să participe în felul său.**

REGANDIND RUTINELE NOASTRE ZILNICE

Activitate

În grupuri mici:

Alegeți o parte a rutinei voastre zilnice (de exemplu, sosirea, gustarea, trecerea afară). → Cât de incluzivă este rutina în acest moment? → Ce mică schimbare ar putea face ca fiecare copil să se simtă mai implicat?

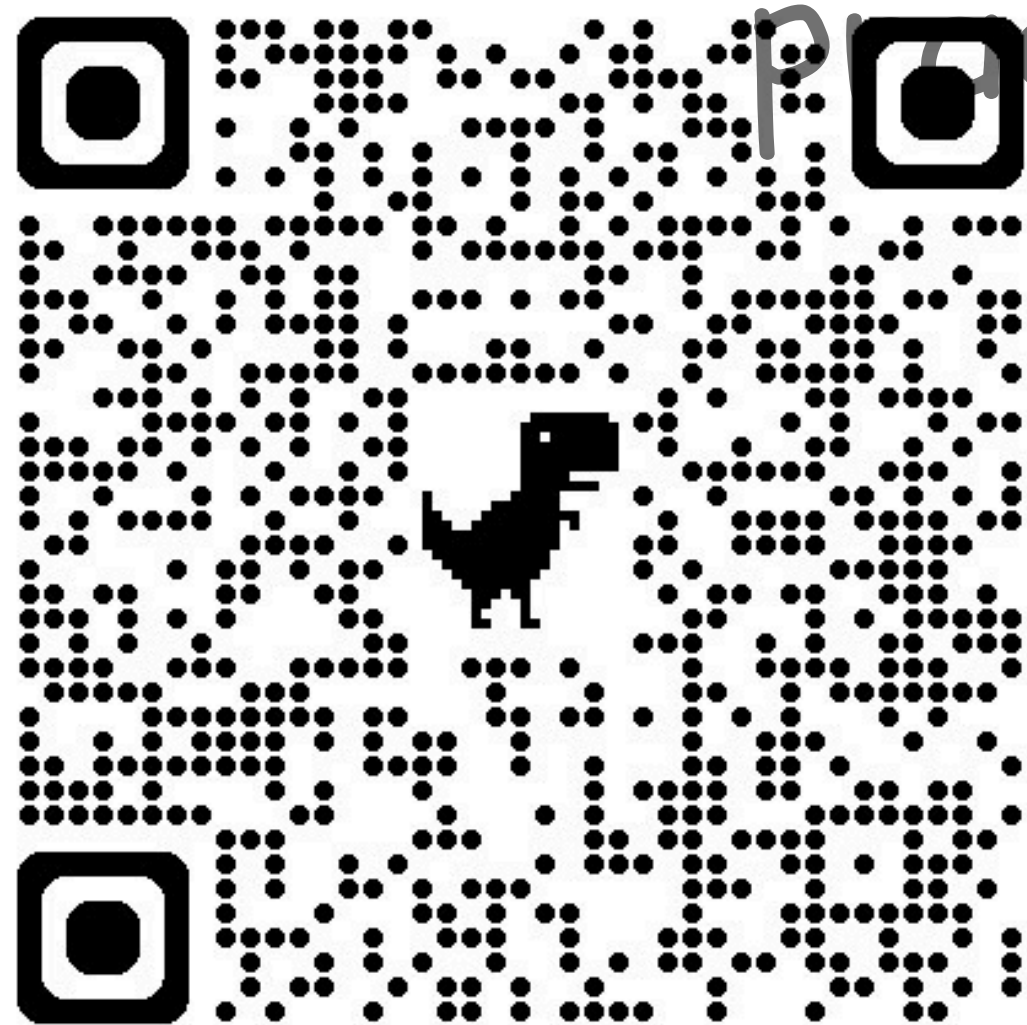
Notează-ți ideile și apoi împărtășește-le în plen.

CE FACETI DEJA?

Împărtășește-ți cele mai bune

practici!

Gândește-te la clasa ta și împărtășește o practică recomandată, o activitate sau un joc pe care îl practici deja!

Scanează codul QR sau dă clic pe linkul distribuit de antrenor în chat.

Descrieți cea mai bună practică a dumneavoastră completând formularul :)

VDL la grădiniță - Implementare practică

DE LA TEORIE LA PRACTICĂ – UDL ÎN ACȚIUNE

În această secțiune, vom explora modul în care cadrul Designului Universal pentru Învățare (UDI) poate ghida cum de învățăm și, unde fiecare copil este sprijinit de la început. UDL ne invită să depășim predarea universal valabilă. În loc să reacționăm la provocări ca și cum

ei în **planificati experiențe flexibile, captivante și proactiv, proiectare învățare adaptabile la o și**

larg gamă de nevoi, preferințe, comportamente.

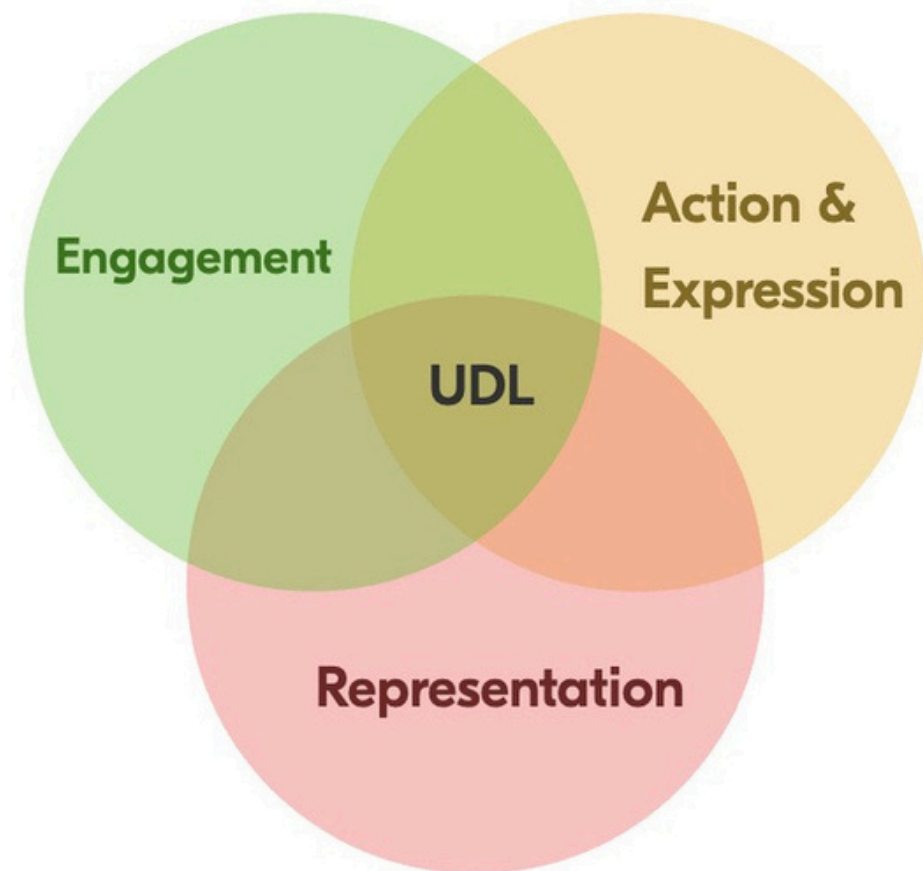
În contextul copilăriei timpurii, aceasta înseamnă a gândi în perspectivă:

- Cum putem oferi materiale care să apeleze la diferite simțuri și stiluri de învățare? Cum
- putem construi rutine care să susțină atât structura, cât și alegerea? Cum putem
- prezenta activitățile în moduri care să le permită copiilor să arate ceea ce știu, chiar dacă comunică sau se mișcă diferit?

UDL: O ABORDARE FLEXIBILĂ

Universal Design for Learning

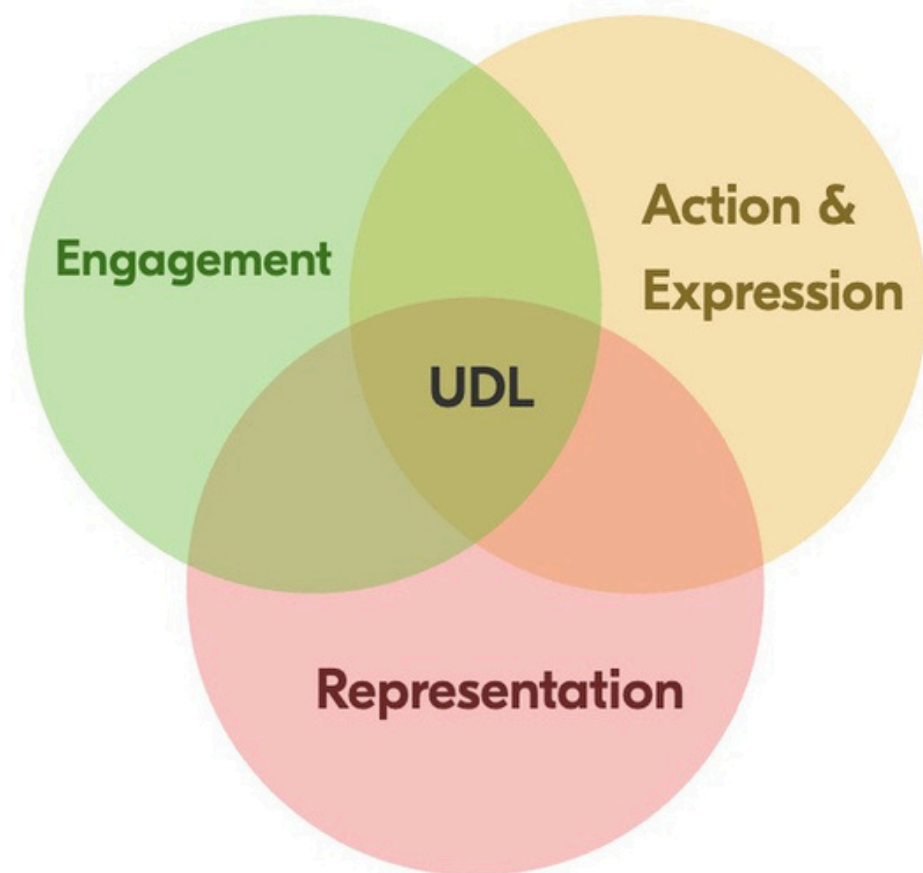

Designul Universal pentru Învățare este o abordare educațională care mută accentul de la „repararea” copiilor care se confruntă cu dificultăți la proiectarea unor medii de învățare care să funcționeze pentru toată lumea de la început. În loc să aștepte până când un copil este exclus, copleșit sau lăsat în urmă, UDL întrebă: Ce putem face de la început pentru a reduce barierele și a crește participarea? În esență, UDL se referă la flexibilitate - în modul în care prezentăm informațiile, în modul în care copiii se implică în învățare și în modul în care arată ceea ce știu. Nu este vorba despre crearea de planuri de lecție individuale pentru fiecare copil, ci despre integrarea de opțiuni în rutinele, activitățile și spațiile noastre zilnice.

UDL: O ABORDARE FLEXIBILĂ

Universal Design for Learning

De exemplu:

- Unii copii se pot concentra mai bine atunci când pot alege între a sta la masă, pe covor sau a folosi o pernă oscilantă. Alții pot avea nevoie de materiale vizuale sau practice pentru a înțelege
- o idee nouă. Unii pot prefera să se exprime prin desen sau construcție, decât să vorbească în fața unui grup.
-

Scopul UDL este simplu și puternic: să creeze o sală de clasă în care fiecare copil are o șansă egală de a participa, de a se conecta și de a crește - nu prin schimbarea identității sale, ci prin adaptarea modului în care predăm.

PILONII PRINCIPALI AI UDL

În centrul UDL se află trei principii călăuzitoare care ne ajută să proiectăm experiențe de învățare care să sprijine fiecare copil, încă de la început. Acești piloni ne invită să oferim opțiuni, flexibilitate și acces semnificativ la toate aspectele învățării - de la motivație la exprimare.

- **Mijloace multiple de implicare – Cum îi motivăm pe copii să învețe? Mijloace**
- **multiple de reprezentare – Cum prezentăm informațiile? Mijloace multiple de**
- **acțiune și exprimare – Cum pot copiii să arate ceea ce știu?**

Aceste principii încurajează alegerea, flexibilitate și incluziune în planificare și predarea.

PRINCIPIUL 1: IMPLICAREA

Copiii sunt motivați în moduri diferite. Unii sunt energizați de activitățile de grup, în timp ce alții preferă joaca liniștită și independentă. Unii se dezvoltă în funcție de noutate și provocări; alții au nevoie de o rutină familiară pentru a se simți în siguranță și pregătiți să exploreze. UDL ne încurajează să creăm o varietate de modalități prin care copiii să devină interesați, implicați și conectați emoțional la învățare - prin opțiuni de activități, roluri, experiențe senzoriale și conexiuni sociale.

Strategiile includ:

- Oferirea de opțiuni de activități sau materiale; Integrarea mișcării sau a muzicii; Crearea de rutine
- previzibile care reduc anxietatea; Recunoașterea emoțiilor și promovarea autoreglementării

Exemplu: Lăsați copiii să aleagă între blocuri, puzzle-uri sau desen în timpul jocului liber.

PRINCIPIUL 2: REPREZENTARE

Nu toți copiii înțeleg informațiile în același mod. O poveste poate prinde viață pentru un copil prin intermediul păpușilor, în timp ce altul s-ar putea conecta mai bine prin imagini, muzică sau materiale practice. UDL ne ajută să prezentăm conținut în mai multe formate - vizual, auditiv, tactil - astfel încât toți copiii să poată accesa și să dea sens din ceea ce împărtășim.

Folosește mai multe forme de introducere a datelor:

- Materiale vizuale (fotografii, pictograme, gesturi) Limbaj
- vorbit Cântece sau rime
- Demonstrații și modelare

Exemplu: Când prezentați o poveste, arătați imagini, spuneți povestea cu voce tare și jucați părțile din ea.

PRINCIPIUL 3: ACȚIUNE ȘI EXPRESIE

Copiii au nevoie de modalități diferite de a-și exprima cunoștințele. Unii ar putea vorbi sau desena; alții ar putea interpreta lucrurile, ar putea construi un model sau ar putea folosi semne sau gesturi. UDL promovează căi multiple prin care copiii pot reacționa, crea și comunica — recunoscând că exprimarea este la fel de diversă ca și copiii înșiși.

Opțiunile ar putea include:

- Desen, povestire, utilizarea creas, sau gesturilor, imaginilor sau limbajului
- verbal Participarea dintr-un spațiu calm, nu întotdeauna în grup
-

Exemplu: Un copil demonstrează că înțelege termenul „mare vs. mic” sortând jucăriile, nu doar spunând-o.

Activitate: Citirea unei povești

Adaptări UDL:

- Lăsați copiii să aleagă cartea (implicare). Folosiți materiale
- vizuale, obiecte și gesturi (reprezentare). Permiteți copiilor
- să răspundă desenând, interpretând sau folosind marionete (expresie).

În acest fel, toți copiii participă în felul lor și nimeni nu este exclus.

UDL PENTRU COMPORTAMENTE PROVOCĂTOARE

Multe dintre problemele comportamentale pe care le vedem la grădiniță nu apar de nicăieri - ele provin adesea din frustrare, confuzie, supraîncărcare senzorială sau nevoi de comunicare nesatisfăcute.

Când copiii se simt copleșiți sau înțeleși neînțeleși, comportamentul lor devine vocea lor.

UDL ne ajută să trecem de la reacția la comportament la înțelegerea și prevenirea acestuia. Prin proiectarea mediilor, rutinelor și interacțiunilor noastre având în vedere flexibilitatea, putem reduce stresul și crește participarea tuturor copiilor - în special a celor care au dificultăți cu reglarea, tranzițiile sau comunicarea.

UDL PENTRU COMPORTAMENTE PROVOCĂTOARE

Iată cum UDL susține comportamentul pozitiv:

- **Anticiparea nevoilor și reducerea stresului:** Atunci când oferim orare vizuale, spații calme și rutine previzibile, copiii se simt mai în siguranță și mai stăpâni pe sine - ceea ce reduce anxietatea și comportamentul reactiv.
- **Oferirea de opțiuni pentru a crește autonomia:** Oferirea de mici opțiuni - unde să stea, ce culoare să folosească sau cu ce activitate să înceapă - îi ajută pe copii să se simtă împuterniciți, mai degrabă decât controlați, ceea ce reduce rezistența și luptele de putere.
- **Clarificarea și vizualizarea așteptărilor:** În loc să ne bazăm doar pe indicații verbale, putem posta imagini cu regulile clasei, putem arăta indicii vizuale pentru respectarea rândurilor sau putem folosi gesturi alături de instrucțiuni pentru a sprijini înțelegerea.
- **Oferirea de diferite modalități de reglare și răspuns:** Unii copii pot avea nevoie de pauze de mișcare, alții ar putea folosi o agitație liniștită, imagini cu respirația sau un colț de calmare. UDL ne încurajează să integrăm aceste sprijinuri în mediu, astfel încât copiii să nu fie nevoiți să „învețe” instrumente de reglare - ele fac doar parte din spațiu.

Rezultatul? Mai puține izbucniri și blocaje și mai multă conexiune, comunicare și calm.

Activitate

Încearcă – Reproiectează o activitate preșcolară folosind UDL

Instrucțiuni: În perechi, alegeți o activitate simplă (de exemplu, pictat, gustare, curățenie).

Planificați 3 variante folosind principiile UDL:

- Implicare: Cum îi veți motiva pe copii? Reprezentare: Cum îi veți explica? Exprimare: Cum își pot arăta copiii înțelegerea sau cum își pot participa?

Împărtășește-ți planul cu o altă pereche.

Reflecție în perechi

Schimbați idei cu un partener: Alegeți o rutină - așezarea la coadă, ora de toaletă, tranziții - și discutați:

- Cum pot face acest lucru mai incluziv? Pot oferi
- opțiuni, sprijin vizual sau roluri flexibile? Cum pot
- pregăti copiii să reușească în acest moment?

Micile schimbări în rutină pot avea un impact mare!

Diferențierea pentru nevoile
comportamentale

CE ESTE INSTRUCȚIUNEA DIFERENȚIATĂ?

Instruirea diferențiată este o abordare didactică ce adaptează ceea ce predăm, modul în care o predăm și modul în care copiii pot demonstra ceea ce au învățat - toate ca răspuns la nevoile, punctele forte și pregătirea lor individuale.

Nu este vorba despre reducerea așteptărilor. Este vorba despre recunoașterea faptului că acei copii ating același obiectiv în moduri diferite și despre oferirea mai multor căi pentru a-l atinge. Acest lucru este deosebit de important atunci când se sprijină copiii cu probleme de comportament, cum ar fi impulsivitatea, evitarea sau izbucnirile emoționale. Un copil ar putea avea nevoie de sarcini mai scurte, mișcare integrată în învățare sau o modalitate mai liniștită de a participa - nu pentru că nu poate atinge obiectivul, ci pentru că are nevoie de o modalitate diferită de a ajunge acolo.

Diferențierea creează spațiu pentru ca fiecare copil să reușească — fără a fi nevoie să se „adapte tiparului”.

ÎNȚELEGEREA COMPORAMENTELOR COMUNE

Comportamentele dificile reflectă adesea nevoi nesatisfăcute, nu un comportament inadecvat. Acestea pot proveni din frustrare, sensibilități senzoriale, traume, întârzieri de comunicare sau neurodivergență (cum ar fi ADHD sau autismul).

Exemplele includ:

- **Impulsivitate: Întreruperea, apucarea, acționarea fără a gândi; Neconformare: Refuzul instrucțiunilor, rezistența la tranziții; Retragere: Evitarea participării, izolarea de colegi; Agresivitate: Lovirea, împingerea sau aruncarea de obiecte.**

Aceste comportamente sunt semnale, nu probleme de pedepsit. Instruirea diferențiată ne permite să răspundem cu flexibilitate și sprijin — astfel încât fiecare copil să poată rămâne inclus și implicat, chiar și atunci când apar provocări.

CE PUTEM ADAPTA?

Diferențierea înseamnă ajustarea diferitelor părți ale experienței de învățare pentru a satisface nevoile diverse ale copiilor. În preșcolar, ne putem concentra pe patru domenii cheie:

Instrucțiuni: Oferiți indicații în mai multe moduri - spuneți-le, arătați-le și modelați-le.

Folosiți gesturi, elemente vizuale sau o tablă de tip „mai întâi, apoi” pentru a sprijini

- **înțelegerea. Activități: Adaptați sarcinile în funcție de capacitatea de atenție, interese sau nevoi fizice. Un copil ar putea desena, altul ar putea construi, iar altul ar putea vorbi despre ele. Mediu: Modificați spațiul - reduceți zgomotul, schimbați opțiunile de ședere sau oferiți un colț liniștit pentru concentrare sau calmare. Așteptări: Ajustați**
- **cât de mult se așteaptă, cât timp lucrează un copil sau modul în care participă. Unii ar putea avea nevoie de mai mult sprijin, alții de mai multă independență.**

Micile schimbări în aceste domenii pot face o mare diferență — permițând tuturor copiilor să rămână implicați, să reușească și să se simtă incluși.

ADAPTAREA BAZATĂ PE COMPORTAMENT

În loc să încercăm să „oprim” comportamentele, ne propunem să înțelegem și să sprijinim copilul din spatele lor. Adaptările atente pot transforma momentele dificile în oportunități de conectare și creștere.

- Un copil cu impulsivitate ridicată poate beneficia de reguli vizuale clare și consecvente și de activități în clasă care implică mișcare, cum ar fi împărțirea materialelor sau conducerea rândului. Un copil care tinde să se retragă se poate implica mai mult prin
- opțiuni non-verbale - cum ar fi utilizarea de păpuși, cartonașe ilustrate sau povestiri individuale. Un copil care se opune timpului petrecut în grup se poate simți mai
- confortabil începând cu sarcini scurte și simple într-un spațiu paralel din apropiere, dezvoltându-și treptat încrederea de a se alătura.

Scopul nu este de a elimina comportamentele, ci de a răspunde în moduri care să construiască încredere, să reducă stresul și să susțină participarea.

ROLUL PREDICTABILITĂȚII ȘI STRUCTURII

Multe comportamente dificile scad atunci când copiii știu la ce să se aștepte. Rutinele previzibile și structurile clare creează un sentiment de siguranță emoțională, reduc anxietatea și previn luptele de putere înainte ca acestea să înceapă. Folosiți instrumente precum:

- **Programe vizuale la care copiii se pot referi pe parcursul zilei - ajutându-i să anticipeze ce urmează; panouri „Mai întâi-Apoi” pentru a afișa secvențe**
- **scurte (de exemplu, „Mai întâi curățenie”, „Apoi ieși afară”); rutine**
- **consecvente care se repetă zilnic - astfel încât copiii să se simtă ancorați și**
- **în siguranță; indicii de avertizare (cum ar fi un cronometru, un cântec sau o numărătoare inversă vizuală) înainte de tranziții sau schimbări de activitate.**

Atunci când mediul comunică clar și consecvent, copiii sunt mai predispuși să coopereze, să rămână controlați și să participe pe deplin - chiar și cei cu dificultăți de atenție, flexibilitate sau comunicare.

ÎNCURAJAREA COMPORAMENTULUI POZITIV

Concentrează-te mai mult pe ceea ce face copilul bine decât pe ceea ce face greșit.

Folosește strategii precum:

- Laudați comportamente specifice: „Ți-ai așteptat rândul - treabă excelentă!”
- Sisteme de întărire vizuală (jetoane, stelute, cartonașe cu zâmbete)
- Responsabilități speciale sau roluri de „ajutor” pentru a consolida încrederea
- Consecvența, claritatea și un ton calm sunt cele mai bune instrumente.

EXEMPLU: POVEȘTEA LUI LEO Leo aruncă jucării în timpul curățeniei.

Profesorul:

- Îi dă un avertisment cu 2 minute înainte de curățenie
  - Îi permite lui Leo să folosească un „cântec de numărătoare inversă pentru curățenie”
  - Îi atribuie sarcina de a colecta doar jucării de pluș, apoi îi permite să se calmeze în colțul de citit
- Rezultat: Mai puține izbucniri, mai multă cooperare

Adaptați strategia la nevoie — nu la

regulă.

Activitate

În grupuri mici:

- **Citiți profilul comportamental al unui copil (Exemplu: Evită tranzițiile, țipă atunci când este corectat, nu se alătură cercului...). Identificați posibilele cauze: Discutați ce s-ar putea afla în**
- **spatele comportamentului (de exemplu, nevoi senzoriale, anxietate, dificultăți de comunicare). Creați un plan: Alegeți cel puțin două strategii diferențiate pentru a sprijini**
- **copilul. Gândiți-vă la adaptarea rutinelor, a mediului sau a modului în care dați instrucțiuni. Fiți pregătiți să împărtășiți: Prezentați pe scurt profilul copilului dumneavoastră și ideile**
- **dumneavoastră de sprijin grupului mai mare.**

Activitate de autorefecție

PASUL 1. Notează individual:

- 1 problemă comportamentală comună în clasa ta 1 mod în care
- deja o susții 2 strategii noi pe care
- vrei să le încerci

Folosește aceasta ca pe o listă de informații importante atunci când ți se par dificile. Revizuieste-o și actualizează-o periodic.

PASUL 2 În perechi sau grupuri mici, împărtășiți ideile voastre din setul de instrumente.

Discutați:

- Ce funcționează în contextul tău? Cu ce provocări te confrunți? Unde ai nevoie de mai mult sprijin? Învățarea de la ceilalți poate deschide noi perspective.

Jocuri și activități care
promovează incluziunea

JOACA NU ESTE „DOAR” JOACĂ

În copilăria timpurie, jocul este limbajul natural al învățării — este modul în care copiii explorează lumea, se conectează cu ceilalți și își dezvoltă abilități esențiale de viață.

Prin joc bine susținut, copiii învață să:

- Colaborați, respectați-vă rândul și negociați rolurile. Citiți
- indicii sociale, exprimați sentimente și reglați emoțiile.
- Respectați regulile, rezolvați problemele și persistați în depășirea provocărilor.

Însă nu toate jocurile sunt automat incluzive. Jocul incluziv înseamnă conceperea de jocuri și activități la care fiecare copil poate participa - indiferent de abilități, nivel de limbaj sau comportament. Aceasta ar putea însemna ajustarea regulilor, utilizarea de suporturi vizuale sau permiterea unor moduri diferite de participare - astfel încât niciun copil să nu fie lăsat pe tușă.

5 CARACTERISTICI ALE JOCURILOR INCLUSIVE

Un joc incluziv este conceput cu atenție, astfel încât toți copiii să poată participa în mod semnificativ. Acesta:

- Are reguli clare și simple, ușor de înțeles și de reținut; Permite mai multe modalități de
- participare - copiii pot participa prin mișcare, vorbire, gesturi sau observând mai întâi; Promovează cooperarea în detrimentul competiției, concentrându-se pe succesul comun, mai degrabă decât pe câștigători și perdanți; Folosește suporturi vizuale și senzoriale, cum ar fi indicii din imagini, recuzită sau materiale tactile pentru a ghida
- jocul; Este ușor de adaptat pentru diferite nevoi - fie că asta înseamnă schimbarea ritmului, a materialelor sau a modului în care sunt atribuite rolurile.
-

Nu uita: incluziunea nu înseamnă să obții rezultate perfecte - ci să fii flexibil, intenționat și deschis față de fiecare copil.

TIPUL DE JOC 1: JOCURI COOPERATIVE

În jocurile cooperative, copiii lucrează spre un obiectiv comun în loc să concureze. Accentul se pune pe munca în echipă, empatie și conexiune, ceea ce le face ideale pentru sălile de clasă incluzive.

Exemplele includ:

- Construiți împreună un turn într-un interval de timp limitat — toată lumea contribuie, nimeni nu pierde. „Dați zâmbetul” — un joc simplu și vesel în care un copil îi zâmbește altuia, iar acesta se mișcă în jurul cercului. Puzzle-uri de grup sau vânătoare de comori pe bază de roluri
- — fiecare copil are un rol unic, încurajând participarea în moduri diferite.

Aceste jocuri sunt deosebit de eficiente pentru a-i include pe copiii timizi, nonverballi sau care au dificultăți cu regulile tradiționale. Ele creează spațiu în care toată lumea să se simtă parte a grupului.

TIPUL DE JOC 2: POVESTIREA ȘI JOC DE ROL

Jocul dramatic oferă copiilor o modalitate sigură și creativă de a-și exprima sentimentele, de a încerca roluri sociale și de a înțelege lumea din jurul lor. De asemenea, este în mod natural incluziv - copiii pot participa în moduri diferite, fie prin cuvinte, gesturi, mișcare sau observare.

Exemplele includ:

- Interpretarea unei povești cu păpuși — susține povestirea, exprimarea emoțiilor și jocul de rol
- Jocuri „Ce-ar fi dacă?”, precum „Ce ai face dacă un prieten ar fi trist?” — dezvoltă empatia și gândirea socială
- Stații de îmbrăcat cu roluri deschise (de exemplu, bucătar, astronaut, părinte) —
- încurajează imaginația fără scenarii fixe

Deoarece jocul dramatic este flexibil și condus de copil, fiecare copil poate găsi o modalitate de a se alătura, indiferent de limbaj, abilități sau comportament.

TIPUL DE JOC 3: JOCURI CU EMOȚII ȘI MINDFULNESS

Unele jocuri sunt concepute special pentru a ajuta copiii să recunoască, să denumească și să își regleze emoțiile — abilități cheie pentru succesul social și autoreglare. Aceste activități sunt jucăușe, accesibile și pot ajuta la prevenirea suprasolicitării emoționale sau a crizelor nervoase.

Exemplele includ:

- Zaruri emoționale: aruncați un zar cu diferite sentimente și puneți-le în scenă — dezvoltați vocabularul și expresia emoțională; Companion de respirație: întindeți-vă cu o jucărie de pluș pe burtă și urmăriți-o ridicându-se și coborând — învățăm cum să calmați respirația; Potrivirea sentimentelor: potriviți expresiile faciale cu cărți sau fotografii cu emoții — susține empatia și
- recunoașterea sentimentelor celorlalți.

Prin repetiție și joc, aceste activități îi ajută pe copii să își construiască instrumente de autoreglare într-un mod sigur și susținut.

TIPUL DE JOC 4: MIȘCARE ȘI RITM

Jocurile de mișcare sunt deosebit de utile pentru copiii cu energie ridicată, nevoi senzoriale sau abilități verbale limitate. Aceste jocuri oferă o modalitate de a participa, de a se conecta și de a se regla - totul fără a fi nevoie de cuvinte.

Exemplele includ:

- Dans înghețat — încurajează autoreglarea și conștientizarea corpului într-un mod
- jucăuș; Plimbări cu animale — copiii se mișcă ca diferite animale (sar ca o broască, se târăsc ca un urs); Jocuri ritmice cu bătăi din palme — dezvoltă coordonarea,
- atenția și conexiunea socială.

Aceste jocuri ajută la reglarea nivelului de energie, susțin comunicarea non-verbală și întăresc coeziunea grupului — ceea ce le face o parte importantă a oricărei clase incluzive.

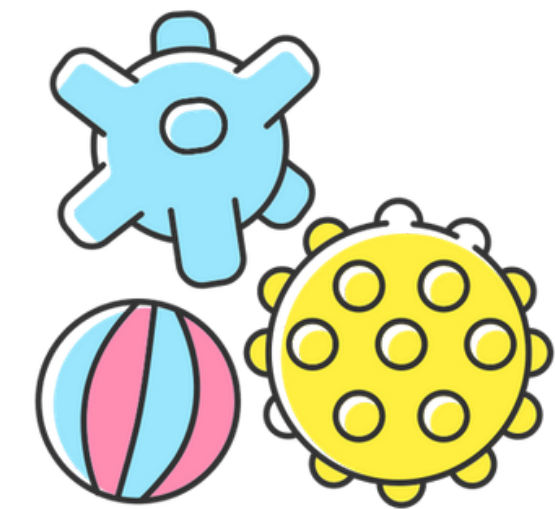
TIPUL DE JOC 5: JOACĂ SENZORIALĂ

Jocurile senzoriale pot calma, stimula sau ancora copiii în funcție de nevoile lor. Sunt deosebit de valoroase pentru copiii cu probleme emoționale sau comportamentale, oferind un stimulent liniștitor și modalități non-verbale de implicare.

Exemplele includ:

- Pungi cu textură: copiii bagă mâna într-o pungă și ghicesc obiectul prin atingere - dezvoltă concentrarea și conștientizarea tactilă. Mese cu apă sau
- nisip: promovează calmul, creativitatea și explorarea deschisă. Jocuri cu
- mirosuri: „Ce miros este acesta?” - sprijină integrarea senzorială și atenția.

Aceste activități sunt cu presiune redusă și nu necesită răspunsuri verbale, ceea ce le face în mod natural incluzive și primitoare pentru toți cursanții.

UN INSTRUMENT PENTRU CALM, EMPATIE ȘI CONCENTRARE

Imaginația ghidată este o formă blândă și conștientă de povestire, care îi ajută pe copii să se relaxeze, să se concentreze din nou și să se conecteze cu emoțiile lor. Îi invită să își folosească imaginația într-un mod calm și structurat - fără a fi nevoie de materiale sau de discuții.

Exemplele includ:

- „Imaginează-ți că ești un balon plutitor, plutind încet pe cer...” „Hai
- să facem o plimbare liniștită printr-o pădure liniștită în mintea noastră...”

Această practică este utilă în special după tranziții, înainte de odihnă sau în momentele de suprasolicitare emoțională. Deoarece se bazează pe imaginație, toți copiii pot participa - fie că ascultă în tăcere, fie că vizualizează în interior sau că se mișcă ușor odată cu povestea.

Activitate

În săli mici de lucru (3–4 persoane):

- Găsiți idei pentru un joc sau o activitate simplă pentru grădiniță care:
- Susține incluziunea (de exemplu, prin emoție, mișcare sau sprijin reciproc) • Poate fi folosit în săli de clasă reale — cu echipament minim •

Poate fi explicat clar în mai puțin de 3 minute

- Completează diapozitivul partajat (în Sandbox)
  - Numele jocului
  - Grupă de vârstă
  - Adaptări incluzive Un
  - element vizual sau o

- Înapoi în program, fiecare grup își va partaja ecranul și va prezenta timp de 2 minute.

Reflectă, planifică, angajează-te

TIMP DE REFLECTARE ȘI ACȚIUNE

Am explorat rutine incluzive, UDL (Unit Learning Learning), diferențierea și o varietate de strategii de joc și învățare incluzive.

Acum e timpul să ne oprim și să reflectăm: → Ce voi lua cu mine?

→ Ce voi încerca săptămâna viitoare?

Nu trebuie să schimbi totul deodată.

Pași mici, intenționați — un program vizual aici, o nouă modalitate de a oferi opțiuni acolo — sunt modul în care începe incluziunea reală și durabilă.

REFLECȚIE GHIDATĂ

Acordă-ți un moment pentru a conecta învățarea de astăzi cu experiența ta reală în clasă. Poți scrie notițe private sau le poți împărtăși pe tablă.

Sugestii:

- Un lucru care m-a surprins... Un lucru pe care
- deja îl fac (și îl voi continua să fac)... O idee
- nouă pe care vreau să o încerc...

Aceasta este șansa ta să te oprești, să reflectezi și să te angajezi în mici schimbări care fac o mare diferență.

TRANSFORMAREA IDEILOR ÎN ACȚIUNE

Acum să trecem de la reflecție la planificare. Nu ai nevoie de un plan amplu — ci doar de un pas următor clar și realizabil.

Întreabă-te:

- Care parte a zilei este cea mai dificilă pentru incluziune? Ce
- mică schimbare ar putea reduce stresul pentru un copil? Ce ar
- putea necesita 5 minute de pregătire, dar ar putea avea un impact mare?

Incluziunea începe cu o alegere intenționată — repetată în timp.

Activitate

PASUL 1: COMPLETAȚI MICROPLANUL:

- Rutină sau moment pe care vreau să-l
- îmbunătățesc Provocarea actuală pe care o
- observ O mică schimbare pe care o voi
- încerca De ce voi avea nevoie (elemente vizuale, timp, sprijin din partea colegilor...)
- Participanții completează acest lucru individual - poate fi partajat opțional în perechi ulterior.

PASUL 2: ÎMPĂRTĂȘIȚI În perechi sau grupuri

- micr**Prezentați-vă micro-planul. Întrebați: „Aveți un sfat, un instrument sau o experiență care m-ar putea ajuta?” Notați o idee utilă de la altcineva.
- Apoi, reveniți în plen pentru a împărtăși
  - momentele importante în chat.

CE VEȚI FACE SĂPTĂMÂNA VIITOARE?

Scrive o propoziție: ➡ „Săptămâna viitoare, voi...” Poate fi ceva mic și simplu:

- Salutați fiecare copil pe nume. Adăugați
- elemente vizuale la rutina gustărilor.
- Introduceți un spațiu liniștit cu un animal de pluș.

Nu trebuie să faci această muncă singur. Crearea unei săli de clasă incluzive este mai ușoară - și mai sustenabilă - atunci când ne conectăm cu alții care împărtășesc aceleași obiective. Acordă-ți un moment să te gândești la:

- Cine din echipa ta te-ar putea sprijini să încerci ceva nou? Ai putea testa o strategie împreună - cum
- ar fi conducerea unui joc, stabilirea unui program vizual sau observarea unui copil cu alți ochi? Există o perspectivă sau o idee pe care ai putea-o aduce la următoarea ședință cu personalul pentru a iniția
- o conversație mai amplă?

Pașii mici sunt mai puternici atunci când sunt împărtășiți. Incluziunea devine parte a culturii atunci când vorbim despre ea, reflectăm împreună și învățăm unii de la alții. Chiar și o singură conversație atentă poate planta o sămânță care crește într-o schimbare reală - pentru clasa ta, echipa ta și copiii tăi.

HAIDEȚI SĂ SĂRBĂTORIM

Ce am realizat astăzi?

- ✓ Am explorat cum arată incluziunea în rutinele zilnice. Am
- ✓ învățat cum să aplici principiile UDL în contexte reale de clasă.
- ✓ Am practicat diferențierea pentru sprijinirea
- ✓ comportamentului. Am conceput și analizat jocuri incluzive. Am
- ✓ planificat strategii personale concrete de luat acasă.

👏 Îți mulțumesc pentru timpul, energia și grija ta!

REFERINȚE

Guralnick, M. J. (2001). Un cadru pentru schimbarea incluziunii în copilăria timpurie. *Topics in Early Childhood Special Education*, 21(3), 102–111.

CAST (2018). Ghid de proiectare universală pentru învățare versiunea 2.2. Accesat de la <https://udlguidelines.cast.org>

Meo, G. (2008). Planificarea curriculumului pentru toți elevii: Aplicarea Designului Universal pentru Învățare (UDL) la un program de înțelegere a textelor citite în liceu. *Prevenirea Eșecului Școlar*, 52(2), 21–30.

Hall, T., Meyer, A. și Rose, D. H. (ed.). (2012). *Design universal pentru învățare în sala de clasă: aplicații practice*. New York: Guilford Press.

Tomlinson, C. A. (2014). *Sala de clasă diferențiată: Răspunsul la nevoile tuturor elevilor* (ediția a 2-a). Alexandria, VA: ASCD.

REFERINȚE

Dunlap, G., Strain, P. S., Fox, L., Carta, J., Conroy, M., Smith, B. J., ... și Sowell, C. (2006). Prevenirea și intervenția în cazul comportamentului provocator al copiilor mici: Perspective asupra cunoștințelor actuale. *Behavioral Disorders*, 32(1), 29–45.

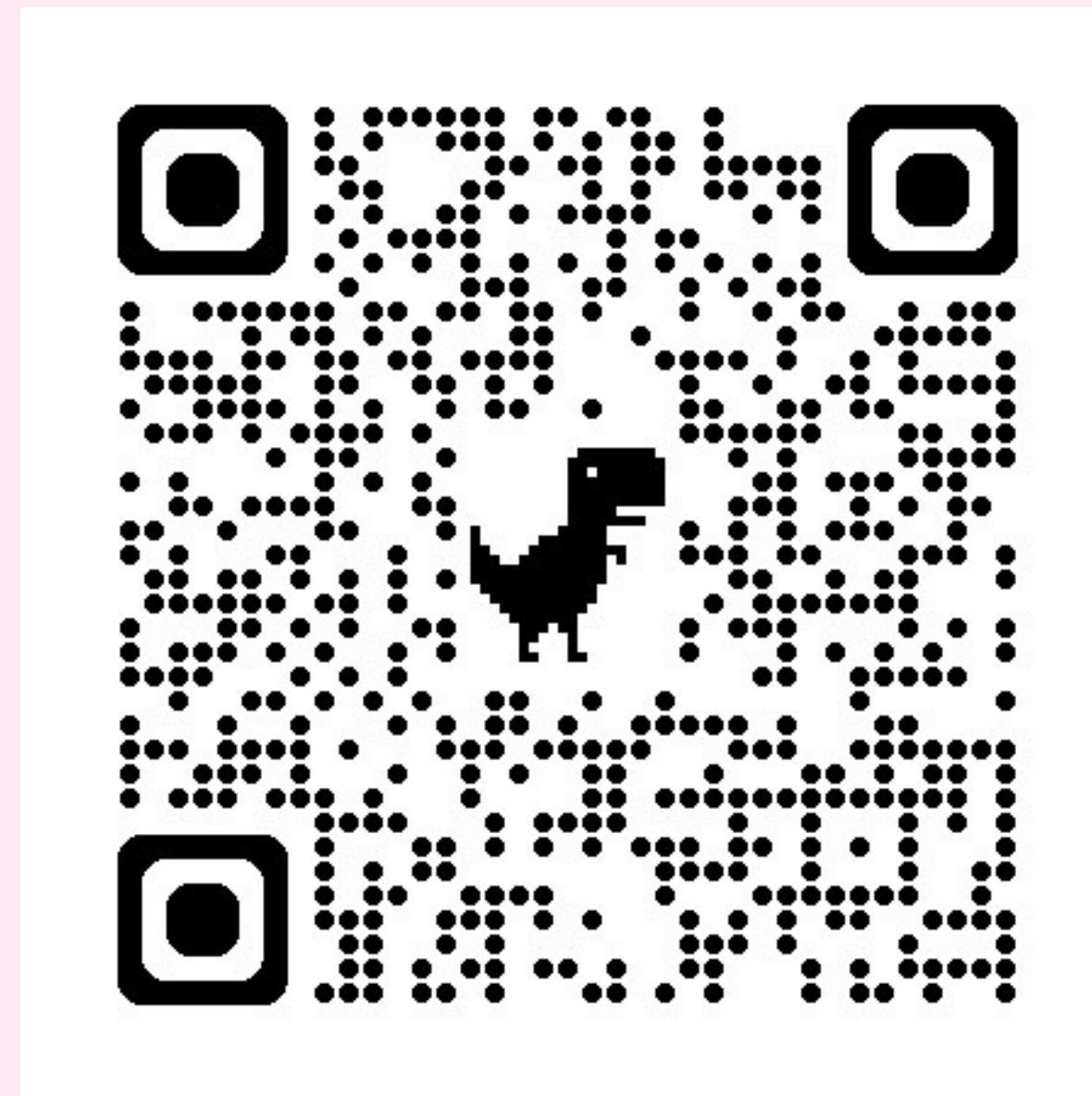
Barton, E. E. și Wolery, M. (2008). Predarea jocurilor de tip „joc de tip simulat” copiilor cu dizabilități: o trecere în revistă a literaturii de specialitate. *Topics in Early Childhood Special Education*, 28(2), 109–125.

Brown, W. H., Odom, S. L. și Conroy, M. A. (2001). O ierarhie a intervențiilor pentru promovarea interacțiunilor între copii de vârstă preșcolară în contexte incluzive. *Topics in Early Childhood Special Education*, 21(3), 162–175.

Sandall, S. și Schwartz, I. S. (2008). Elemente constitutive pentru predarea preșcolarălor cu nevoi speciale (ediția a 2-a). Baltimore: Paul H. Brookes Publishing.

Lasă feedback-

Vezi primul
ul tău!
certificat numai
după completarea
formularului de
feedback

**Mulumesc
pentru
atenție!**

**Dar nu uitați de
următorul modul...**

MODULUL

4 Strategii de sprijin

comportamental

pozitiv pentru copiii cu

dizabilități

comportamentale

15:00 - 18:00

toate modulele viitoare...

2

DECEMBRIE

15:00 - 18:00

MODULUL
4 **Strategii de sprijin
comportamental pozitiv
pentru copiii cu dizabilități
comportamentale**

9

16:00 - 19:00

MODULUL
5 **Obținerea sprijinului
din partea familiilor și
a altor profesioniști**